№ 48 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 10 1904 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 10 № 48

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ".
կամ Tiflis, Rédaction „Mschak".
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական աշխարհում.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Ներքին-Ագուլիսից. Նամակ Ղրիմից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը. Նամակ Պարսկաստանից. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Եապօնիա:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

Շնորհիւ այն բանի, որ պատերազմական բեմի վրա տեղի չունեն նոր լուրջ գործողութիւններ, քաղաքական աշխարհի ուշադրութիւնը գրաւված է մի շարք եղելութիւններով, որոնք նոյնպէս ունեն առանձին նշանակութիւն: Այդ եղելութիւններից յիշենք գերմանական կայսր Վիլհելմի ճանապարհորդութիւնը Միջերկրական ծովում, Բալկանեան թերակղզու գործերը, Չինաստանի կրկնակի յայտարարութիւնները իր չէզոքութեան մասին, ֆրանսիական կառավարութեան արած քայլերը ուժեղացնելու իր արևելեան նաւատորմը և Եապօնիայի ծրագիրները իր ֆինանսական դրութիւնը ապահովելու պատերազմի ընթացքում:

Գերմանական կայսրը արդէն տեսակցութիւն ունեցաւ սպանիական երիտասարդ թագաւորի հետ երկու անգամ նախ ընդունելով նրան իր նաւի վրա և ապա այցելելով նրան սպանիական նաւի վրա: Պայմանաւորված էին նախօրօք, որ տեսակցութիւնը կը կրէ մասնաւոր բնաւորութիւն, ուստի տեսակցութեան ժամանակ ներկայ չէին սպանիական մինիստր-նախագահը և արտաքին գործերի մինիստրը: Մի քանի օրից յետոյ, այն է մարտի 13-ին, Վիլհելմը տեսակցութիւն կունենայ իտալական թագաւորի հետ:—Թէև այդ ճանապարհորդութեան չէ տրրված քաղաքական բնաւորութիւն, բայց անկասկած գերմանական կայսրը առիթը բաց չի թողնի առաջ տանելու իր նպատակները, որոշ արտօնութիւններ շահելու Գերմանիայի համար և ապահովութիւններ ձեռք բերելու ապագայի համար, եթէ տեղի ունենան անսպասելի բարդութիւններ: Ինքը Գերմանիան մշտական պատրաստութիւնների մէջ է: Եւ Բերլինում իբրև հաստատ լուր հաղորդում են, որ գերմանական կառավարութիւնը պէտք է ներկայացնէ ռէյխստագին առաջարկ բանալու կրեդիտ գերմանական նաւատորմը ուժեղացնելու համար:

Ամենամեծ վտանգը սպասվում է Չինաստանից, որտեղ կարող են սկսվել յուզմունքներ եւրոպացիների դէմ և այդպիսով առիթ տալ պետութիւնների միջամտութեան: Պէտք է խոստովանել, որ Չինաստանին մինչև այժմ աջողվել է խիստ չէզոքութիւն պահպանել և չինական կառավարութիւնը նորերս տուեց նոր հաւաստիացումներ, որ նա ամենավճռական կերպով հետևում է չը խախտելու իր չէզոքութիւնը: Սակայն պետութիւնները աշխատում են բաւականաչափ ոյժ ունենալ Հեռաւոր Արևելքում, որպէս զի հարկաւոր եղած ժամանակ կարողանան պաշտպանել իրանց շահերը: Ֆրանսիական պարլամենտում Պելտան յայտնեց, որ Ֆրանսիան ուղարկել է և ուղարկում է զինուորական նաւեր Արևելք և նա այնտեղ կունենայ երեք զրահակիր, չորս կրէյսեր, վեց ականանաւ, երկու ջրասոյզ նաւակ անհրաժեշտ ռազմամթերքներով:

Եապօնիայի համար, որ արդէն պատերազմի մէջ է և ամեն օր ստիպված է միլիոնների ծախսեր անել, մեծ մտատանջութիւն են պատճառում դրամի վերաբերեալ հոգսերը: Մինչև ներկայ 1904 թւի վերջը, ինչպէս հաղորդում են ռուսական և առևտրական հեռագրական գործակալութիւնները, Եապօնիան պէտք է ունենայ 536 միլիոն իէն ծախք (իէնը մի ռուբլուց փոքր ինչ պակաս է): Ո՞րտեղից հայթհայթել այդ խոշոր գումարը: Տարեկան նախահաշւում սահմանված էր պատերազմական ծախքերի համար 65 միլիօն, այժմ պատերազմի պատճառով պետական ծախքի միւս յօդուածներից տնտեսված է 58 միլիօն. դիտաւորութիւն կայ բաց թողնել 150 միլիօնի բանկային արժէթղթեր, անել 150 միլիօնի ներքին փոխառութիւն, աւելացնել հարկեր մօտ 68 միլոնի և յոյս է դրված նաև ուրիշ կողմնակի մուտքերի վրա: Եապօնիան առ այժմ խուսափում է արտաքին փոխառութիւնից, բայց կարող կը լինի՞ արդեօք ապահովել իր ծախքերը ներքին միջոցներով, եթէ մանաւանդ պատերազմը շատ երկար շարունակվի, այդ ապագան կը ցոյց տայ: Իսկ պատերազմում աջողութիւն ունենալու պայմաններից մէկն է ծախքերի վերաբերութեամբ դժուարութիւններ չը կրել:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆԵՐՔԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻՑ

Մարտի 1-ին

Ձմեռը այստեղ անցաւ խիստ ցուրտ, մի և նոյն ժամանակ ձիւնառատ. տեղ-տեղ ձիւնի կապած շերտը հասնում էր մօտ 1/2 արշինի: Փետրվարի 17—18-ից սկսած եղանակը գարնանային է. մօտակայ լեռների վրա ձիւնի նշան չէ երևում, գետինը այնքան չորացել է, որ գիւղացիք արդէն սկսել են թեթև դաշտային աշխատանքները:

Ինչպէս յայտնի է, դեռ անցեալ տարվանից մորեխը Մեղրիի կողմերից խուժեց դէպի այս կողմերը: Ներքին Ագուլիսի դաշտերում նա մեծ տարածութեան վրա ձուեր է գցել հողի մէջ. մեծ վնաս է սպառնում գիւղացիների վար ու ցանքերին, եթէ վերահաս վտանգի առաջը չառնվի, շուտափոյթ օգնութիւն լինի:

Այստեղ տիրում է կենսական մթերքների սարսափելի թանգութիւն. ցորենի պուդը ծախվում է 1 ռուբլի 60 կոպ., ալիւրինը 1 ր. 75 կոպ., իւղինը 20 ր., պանրինը 10 ռուբ., տաւարի միս ֆունտը 12 կոպ., ոչխարինը 16 կոպ. անասունների պաշարը նոյնպէս թանգ է. եօնջայի խուրձը 39 կոպ., դարմանի պուդը 25 կոպ., գարունը 1 ր 25 կոպէկ:

Վառելափայտի պուդը հասաւ 30—35 կոպ. հէնց այդ էր յաճախ կրկնվող մանր գողութիւնների բուն պատճառը. անճարացած գիւղացին, ընտանիք պահելու անսահման հոգսով ծանրաբեռնված, դիմում է այդ միջոցին: Երբ և իցէ կը կարեկցէ՞ արդեօք նրան գիւղի տուղը, ցոյց կը տա՞յ նրան գէթ աննշան օգնութիւն. ահա այն հարցերը, որոնք անճար գիւղացու մտածողութեան շատ կարճ ժամանակվայ նիւթ ծառայելուց և բացասական պատասխան տրվելուց յետոյ, դնում են նրան այդ ճանապարհի վրա: Նրա մտքի մէջ կատարվում է այս տրամաբանութիւնը. «Նպատակը արդարացնում է միջոցները»: Թէ որքան ճշմարտութիւն կայ այդ խօսքերի մէջ այս դէպքում, թողնում եմ ընթերցող հասարակութեան դատողութեանը:

Ուս. Մ. Թխոյեանց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵԱՊՕՆԻԱ

Նրա նորագոյն արտաքին քաղաքականութիւնը

Ինչպէս արդէն մենք մեր նախընթաց յօդուածներից մէկում՝ օգտվելով Марешаль-ի Ист. XIX стал. գրքից, ակնարկել ենք, Եապօնիան դեռ 1882 թւին ուզում էր ընդունել զուտ եւրոպական օրէնսդրութիւնը՝ քաղաքացիական, քրէական, ժառանգութեան, առևտրի և զինուորական բոլոր կօդէկսներով և դրա հետ միասին՝ իր երկրում բնակվող բոլոր եւրոպացիներին ցանկանում էր ենթարկել տեղական դատարաններին՝ տալով նրանց ազատ բնակութեան և անշարժ կալուածներ ձեռք բերելու իրաւունք: Բայց որպէս զի վստահութիւն ներշնչէր քաղաքակիրթ մարդկութեանը՝ նա ուզում էր հրաւիրել բանիմաց եւրոպացիների իր օրէնսդրական գործին մասնակցելու: 1890-ին առաջին անգամ հրաւիրված ազգային ժողովը մերժեց նրանց տալ անշարժ կայքեր ձեռք բերելու իրաւունք, բայց քուէարկելով ընդունեց մի ուրիշ օրէնսդրութիւն, որը կազմված էր գլաւորապէս ֆրանսիացի իրաւագէտ Բուասսօնադի ջանքերով: Այժմ գործող եապօնական քաղաքացիական օրէնսդրութիւնը (code civil կամ c. juris civilis) անհամեմատ աւելի նման է գերմանականին քան նապօլէօնեան կօդէքսին:

Ներքին օրէնսդրութիւնը վերջնականապէս եւրոպական ձև ստացաւ 1899-ի յուլիս 17-ին, իսկ 1898-ի յուլիս 1-ին ընդունվեց քաղաքացիական կօդէքսի վերջին ընթերցումը:

Եւրոպական պետութիւնները կամաց-կամաց համոզվեցին, որ իրանց հպատակները այդ մօնղօլական կայսրութեան մէջ կարող են ունենալ բոլորովին նոյն կարգերն ու օրէնքները՝ ինչ որ հէնց Եւրոպայում, սկսեցին մէկը միւսի ետևից՝ հրաժարվել իրանց հպատակներին հիւպատոսական դատարաններով դատելու իրաւունքից: Առաջինը Գերմանիան եղաւ, որ հրաժարվեց իր այդ իրաւունքից, ձեռք բերելով առևտրական որոշ առաւելութիւններ Եապօնիայում: Նրա օրինակին շուտով հետևեցին Անգլիան ու Ֆրանսիան: Եապօնիան դեռ 1896-ին դաշնագրեր կնքեց Գերմանիայի, Շվէյցարիայի, Չինաստանի հետ, 1897-ին էլ Ֆրանսիայի և Բելգիայի հետ:

Արտաքին քաղաքականութեան մի ուրիշ մասում նա ունեցաւ մի խոշոր ընդհարում Միացեալ-Նահանգների հետ: Քիչ էր մնացել, որ պատերազմ ծագէր այդ երկու պետութիւնների միջև:

Միացեալ-Նահանգները Հավայեան կղզու վրա եղած մօտ 25,000 եապօնացի գաղթականներին ենթարկեցին ոչ թէ սպիտակ ցեղի համար գոյութիւն ունեցող օրէնքներին, այլ մի ուրիշ կօդէքսի, որ ստեղծվել էր յատկապէս դեղին ցեղի անդամների համար՝ այսինքն չինացիների և եապօնացիների համար:

Եապօնիան ցնցվեց, էլէքտրականացաւ: Չինաստանի դէմ գործած յաղթանակները նրան դարձրել էին անձնավստահ, աներկիւղ: Ազգային ժողովում պրօգրեսիստները պահանջեցին պատերազմ յայտնել այդ «բարբարոս» ու «անամօթ» եանկիներին, որ յանդգնում էին չը ճանաչել Եապօնիայի քաղաքակրթութիւնը և նրա մարդկային իրաւունքները: Նրանք պահանջում էին պատերազմ հրատարակել և Հավայեան կղզիները միացնել Եապօնիայի հետ: Մամուլն սկսեց գրգռել, հասարակութիւնը կատաղեց, սպասվում էր լուրջ ընդհարում, բայց Միացեալ-Նահանգները զիջում արին և վնասված եապօնացի գաղթականներին վարձատրելու համար տուին 375,000 ֆրանկ տուգանք 1897 թւին:

Եապօնիայի բոլոր հոգսերի, նրա իղձերի ու ձգտումների առարկան միշտ եղել է չինական հարցը: Նա իր արտաքին ու ներքին քաղաքականութիւնը միշտ այնպէս է շարժել, որ հնարաւոր չափով յարմարեցնէ նրան չինական հարցին: Իսկ այդ հարցի էութիւնը, ինչպէս մենք արդէն տեսանք, հետևեալն է. որքան կարելի է հեռու պահել եւրոպացիներին Չինաստանից—չը թողնել նրանց լուրջ ձեռնարկութիւններ ու գրաւումներ անելու այդ ընդարձակ երկրում, այլ Հեռաւոր Արևելքը պահել լոկ մօնղօլական ցեղերի—եապօնա-չինական ազգի համար:

Երբ Եապօնիան յաղթեց Չինաստանին և ուզում էր իր այդ յաղթութիւնից «առիւծի բաժին» ձեռք բերել, Ռուսաստանը, Ֆրանսիան և Գերմանիան միջամտեցին և թոյլ չը տուին, որ Եապօնիան իր ուզածի պէս գրաւէ Լեաօ-Տունգը: Դեռ բաւական չէր, որ նրան խանգարեցին չինական մայր ցամաքի վրա տեղեր գրաւել, այլ և Գերմանիան՝ դօնքիշօտական, զուտ թատրօնական ձևերով գրաւեց Կեաօ-Չէուն իր շրջակայքով՝ ամբողջ Բաւարիայի մեծութեան մի երկիր:

Եապօնիան այդ տեսնելով, մօտեցաւ Անգլիային, որն ամեն կերպ ուզում էր այդ աճող մեծութեանը գրաւել իրան և նրա միջոցով արգելք հանդիսանալ ռուսական առաջխաղացմանը Հեռաւոր Արևելքում: Բայց երբ Կեաօ-Չէուից ու ռուսների Պօրտ-Արտուրը գրաւելուց յետոյ Անգլիան էլ եկաւ ու թաթը դրեց Վէյ-Հայ-Վէյի վրա, որտեղից եապօնացիները նոր էին դուրս եկել եւրոպական միացեալ պահանջով՝ այն ժամանակ Եապօնիան աչքերը բաց արեց և հասկացաւ Անգլիայի, այդ նենգ Ալբիօնի նենգ քաղաքականութիւնը: Եւ նա սկսեց մօտենալ Ռուսաստանին:

1898-ի անգլիական, գերմանական, ռուսական ու ֆրանսիական գրաւումները, որ նմանում էին Չինաստանի անկախութեան կործանման. եւրոպացիների ձեռնարկած կեղեքիչ հսկայական երկաթուղային, բանկային, հանքային և այլ ձեռնարկութիւնները, որ գոռոզ մանդարինների երկիրը դարձնում էին մի տնտեսական ստրուկ, մի հլու ծառայ ու գործիք եւրոպական կապիտալիստների ձեռքին. եւրոպական միսսիօնարները—այդ բոլորը ծնեցին վերջապէս մի բարբարոս, մի կատաղի ու յուսահատական շարժում խաղաղասէր չինացիների մէջ: Դա բօքսէրների շարժումն էր 1900 թւին: Սկսվեցին կոտորածները: Գաղտնի ընկերութեան անդամ բօքսէրները, ձեռքի տակից օգնութիւն ստանալով Ցունգ-Լի-Եամենից և մանաւանդ՝ վայելելով այրի մայր-կայսրուհու ամենազօր պաշտպանութիւնը—շատ տեղեր կոտորեցին եւրոպացի առևտրականներին, դիպլօմատներին, ծառայողներին և մանաւանդ աւելի հոգևորականներին: Չինական մայրաքաղաքում շրջապատեցին բոլոր դեսպանատները, կործանեցին նրանցից մի քանիսը. սպանեցին գերմանական դեսպանի պաշտօնակատար բարօն Կէտտէլերին և սպառնում էին գրաւել եւրոպացիների վերջին ապաստարանը՝ ֆրանսիական և անգլիական դեսպանատները:

Լուսաւոր մարդկութիւնը ցնցվեց: Պեկինում, դեղին ցեղի զազրացած ներկայացուցիչներով շրջապատված՝ աղեկտուր օգնութիւն էին հայցում մօտ 2000 սպիտակ կանայք, երեխաներ, հոգևորականներ, դիպլօմատներ... Աշխարհի ամեն ծայրերից երկաթապատ նաւեր, հրէշ թնդանօթներ ու կորիճ զօրքեր լցվեցին չինական ջրերը: Եապօնիան հանդիսացաւ լուսաւոր մարդկութեան արժանաւոր անդամ: Նա էլ շտապեց միւսների հետ միասին ճնշել բարբարոսների արիւնարբու շարժումը:

Տակուի բերդը և Տիէն-Ցինն առնելով, միացեալ բանակը դիմեց դէպի Պեկին: Շատ փորձանքների յաղթելով՝ վերջապէս օգոստոսի 14-ին նրանք տիրեցին չինական մայրաքաղաքին

Այս կրիտիքական վարկեաններից անգամ Անգլիան ուզեց օգուտ քաղել: Նա պնդում էր, որ պէտք է Չինաստանին զսպելու և պատժելու գործը թողնել Եապօնիային:

Նա գիտէր, որ Ռուսաստանը, Չինաստանի մօտաւոր դրացին, երբէք չէր համաձայնվի, որ Եապօնիան այդքան ոյժ ու նշանակութիւն ձեռք բերէ այդ կողմերում: Անգլիան այդ գիտէր և և գիտմամբ հարցն այդ ձևով էր դնում, որպէս զի Եապօնիային աւելի ևս գրգռէ ռուսների դէմ: Բայց այն ժամանակ նրան այդ չաջողվեց: Ինչ որ նրան չաջողվեց՝ գլուխ բերին կօրէական և մանջուրական դժբաղդ հարցերը:

Խաժակ

ՆԱՄԱԿ ՂՐԻՄԻՑ

—

Փետրվարի 20-ին

Շատ տարօրինակ և անբնական է թւում մեզ այն երևոյթը, որ մենք, Ղրիմի հայերս, մեր դրացի ազգերի մինչքան աշխոյժ հասարակական կեանքը դիտելուց յետոյ, միշտ մնացել ենք լուռ հանդիսատես, հեռու օրինակ վերցնելու ձգտումից, զուրկ բարի նախանձի զգացումից... Չը կայ մեզանում հասարակական կեանք, չը կան այնպիսի գործօն տարրեր, որոնք գոնէ երբեմն, անջատվելով անձնական գծուծ հաշիւներից, իրանց ուղեղը զբաղեցնէին հասարակութեան համար, միայն երբեմն ապրէին մի այդպիսի գործի շարժման մէջ, այս նեխված, փչացած մթնոլորտից յետոյ, գէթ երբեմն շնչէին նրա մաքուր, թարմացնող օդը... Սիմֆերօպօլ, Ղարասուբազար, Թէօդօսիա, Հին-Ղրիմ, Կերչ,—ահա Ղրիմի հայաբնակ քաղաքների մեծ մասը, որոնք սակայն մի-մի մեռած միջավայրեր են հայկական կեանքի տեսակէտից:

Եթէ ամբողջ թերակղզում կայ մի մխիթարիչ բացառութիւն կազմող քաղաք—դա Արմիանսկին է: Այս՝ երկաթուղային գծից էլ, կենտրօնական քաղաքներից էլ՝ միանգամայն առանձնացած քաղաքի հայ հասարակութիւնը իրապէս արժանի է ուշադրութեան իր մի քանի լաւ յատկութիւններով, որով և զգալի կերպով տարբերվում է թերակղզու այլ քաղաքների հայերից: Որքան գիտենք, այդ քաղաքի հայերի ամենամեծ մասը մեծ սիրով է վերաբերվում դէպի մայրենի գրականութիւնը, մանաւանդ վերջերս հանդէս են գալիս հետզհետէ նաև միջնակարգ դպրոց աւարտած օրիորդներ, որոնք հայերէնը զուգընթացաբար առաջ են տանում այլ լեզուների հետ: Համայնքը ունի մի ծխական դպրոց, որը պահվում է օրինակելի եռանդով, ունեն մի քանի ուսուցիչներ, որոնք երբեք չեն սահմանափակվել իրանց դասաւանդութեան նեղ շրջանակով, այլ գործել են նաև աշակերտների ծնողների շրջանում: Եւ պէտք է ասած, որ ուսուցիչների գործունէութիւնն էլ երբեք ապարդիւն չէ մնացել. փոքր ի շատէ պարտաճանաչ հասարակութիւնը միշտ արձագանք է տուել իր համեստ գործակիցների կոչին: Յայտնելով մեր նպաստաւոր կարծիքը այս կէտում, մենք այստեղ չենք ուզում ասել, որ Արմեանսկը արժանի է որ և է փառաբանանքի կամ գովասանքների. ոչ, այլ շեշտում ենք այն, որ այդ համայնքի մէջ, այսպէս թէ այնպէս, որոշ չափով պատուաստված է եղել մարդկային պարտաճանաչութեան գաղափարը...

Եւ մեր միւս քաղաքները, որոնք վերջինիս հակապատկերն են կազմում, միայն սպանիչ անտարբերութեամբ, անասնական անհոգ կենցաղով են վարակված: Եւ զարմանալի չէ միթէ այն, որ ամեն մի հանրօգուտ գործի մէջ բացասական տարր հանդիսանալուց յետոյ, այդ համայնքները սակայն մեծ կենդանութիւն և աշխուժութիւն են ցոյց տալիս բացառապէս անձնական հաշիւների լաբիրինթում, ուր պրօզայիք կեանքը յանկարծ «նախանձելի» շարժման է ենթարկվում...

Ինչու է այդչափ մեռած կեանքը, մի՞թէ այդ մարդկանց մէջ չէ հոսում մարդկային կենսաբուխ արիւնը, կը բացագանչէք դուք: Ինչու: Որովհետև չը կայ երիտասարդութիւն, բառիս ամենալայն հասկացողութեամբ: Մենք միշտ շեշտել ենք՝ և չը նայելով զանազան հերքումներին, միշտ էլ կը մնանք մեր առանձին կարծիքին: Սակայն չէ որ ուր չը կայ երիտասարդական աշխոյժ ոգի, եռանդուն գործունէութիւն, այնտեղ չէ կարող լինել նաև հասարակական կեանք: Աղայական թայֆայականութիւն,—ահա մեզանում տիրապետող տարրը. և այդ վերջին դասակարգի տիպը բնորոշվում է միայն «սատամօքս» բառով. Նրան ենթարկվում է յամառ ինքնասիրութիւնից զուրկ, ուրեմն և թուլամորթ երիտասարդութիւնը: Իսկ օրիօրդների դասակարգը,—հակառակ Արմեանսկի օրիօրդներին,—թէկուզ նա լինի դպրոցաւարտ, ուրիշ բան չը գիտէ, բացի բուլվարներում թրև գալը և «յարմար» փեսացուներ որոնելը..., Դա էլ ծնողական—աղայական հովեր են. կոմենտարիաների հարկ չը կայ...

Եւ երբ միջավայրը նեխված է մի այսպիսի մրոտ կեանքով, երբ միջավայրի հերոսներին յատուկ է միայն կոպիտ էգօիզմ ու իրար միս կրծող անվերջ ինտրիգներ, կարծէ՞ք է երբ և իցէ մի այլ թարմացուցիչ երևոյթ հանդէս գալ: Եթէ «վաղ թէ ուշ գարունը պիտ գայ», այդ այն ժամանակ միայն կը լինի, երբ նոր սերունդը խորապէս կը զգայ սպանիչ անտարբերութեան ատրուշանները քանդելու պահանջը...

Ցաւենայն դէպս մենք կրկին կը դառնանք այդ խնդրին՝ մի առաւել յարմար դէպքում:

Սուրխաթեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մի քանի անգամ դիմել են մեզ խնդրելով որ մենք ժողովարարութիւն բանանք այս կամ այն չքաւոր ընտանիքի կամ կարօտ անձի օգտին նպաստներ ժողովելու նպատակով: Պէտք է յայտնենք, որ ամեն մի ժողովարարութեան համար պահանջվում է յատուկ թոյլտւութիւն ոստիկանապետի կողմից, ուստի ժողովարարութիւնների առաջարկով մեզ դիմողները պէտք է աչքի առաջ ունենան այդ հանգամանքը և հոգ տանեն ձեռք բերել պահանջված թոյլտւութիւնը, որից յետոյ հնարաւոր է դիմում անել հասարակութեանը:

—

Թիֆլիսը հեռագրական լարով միացվում է անմիջապէս Մօսկվայի, ուրեմն և Պետերբուրգի հետ: Այդ նոր գիծը պատրաստ պէտք է լինի յուլիսի 1-ից ոչ ուշ: Կովկասի կենտրօնը մայրաքաղաքների հետ այսուհետև շատ աւելի արագ մտքերի փոխանակութիւն կունենայ քան առաջ:

—

Մեզ հաղորդում են, որ Թիֆլիսի հնագիտական ընկերութիւնը դիտաւորութիւն ունի առաջիկայ ամառվայ ամիսներում մի քանի պեղումներ կատարել, ինչպէս նա այդ արաւ անցեալ ամառ իր անդամներից մի քանիսի գործակցութեամբ:

—

Մարտի 1-ին վերջացել է Կարմիր խաչի գանձարանի վերաքննութիւնը: Ինչպէս հաղորդում է «Русск. Вѣд.» լրագիրը, կասսայում կայ 147,844 ր. 20 կ. պահեստի գումար պատերազմական ժամանակի պէտքերի համար—2,185,279 ր. 97¼ կ., խեղաթիւրված մարտնչողներին նպաստ տալու համար դրամագլուխ՝—708,138 ր. 8¼ կ., յատուկ գումարներ—1,337,820 ր. 59 կ., ընթացիկ ծախքերի համար նշանակված—200,441 ր. 21½ կ., և ընկերութեան մի քանի հիմնարկութիւնների դրամագլուխները, որ գտնվում են գլխաւոր վարչութեան դրամարկղում — 1,920,530 ր. 81 կ.:

—

Թիֆլիսի նահանգապետը յայտնեց Թիֆլիսի քաղաքագլխին, որ համաձայն քաղաքային օրէնսդրութեան 118-դ յօդուածի՝ ինքը հաստատում է վարչութեան կամ ուպրավային անդամ անցեալ փետրվարի 3-ին ընտրված իշխ. Ն. Արղութեան Երկայնաբազուկին: Մարտի 8-ին նորընտիր պարոնը երդում տուեց և նոյն օրը և եթ անցաւ իր պաշտօնի գլուխը: Նրան է յանձնված եղ և մուտքի, դրամարկղի և հաշւապահութեան բաժանմունքը:

—

Պետերբուրգի «Մալիյ տէատր» թատրոնում անցեալ տարվայ նոյեմբերի 8-ին տ. Կօմմիսարժեվսկու մի ներկայացման ժամանակ՝ օթեակներից մէկի միջից մի ուսանող, Ֆայնշմիդտ անունով, առանց ոստիկանութեան թոյլտւութեան, կարդում է շնորհալի դերասանուհուն մի ուղերձ: Ոստիկանութիւնն այդ ուսանողին դատի էր կանչել «հասարակական խաղաղութիւնը վրդովելու» համար: Ներկայ մարտի 5-ին քննվեց այդ գործը: Բոլոր վկաները ցոյց տուին, որ՝ այո՛ ուսանողը կարդացել է ուղերձը՝ առանց ոստիկանութեան թոյլտւութեան, բայց «հասարակական խաղաղութիւնը» բոլորովին չէ վրդովվել, ընդհակառակը՝ բոլորը մեռելային լռութիւն են պահպանել, որովհետև ուզել են իմանալ ուղերձի բովանդակութիւնը: Դատարանը ուսանողին ենթարկել է 3 ր. տուգանքի, իսկ 39 յօդուածի հիման վրա արդարացրել է նրան:

—

Թիֆլիսի Կաթուղիկէ ս. Գէորգ եկեղեցին ներկայումս իր մշտական քառաձայն երգեցիկ խմբի կողմից՝ ուշադրութեան է արժանանում: Այդ եկեղեցու խումբը այժմ կազմված է երկսեռ երգիչներից: Խմբի ղեկավար պ. Բ. Բերինեանը, իրան յատուկ հմտութեամբ, կարողացել է մի կոկիկ խումբ կազմել և, ինչպէս լըսում ենք, 2 տարի շարունակ երգում է այդ խումբը, բայց այս տարի աւելի կանօնաւոր: Ուրեմն այդ եկեղեցու երէցփոխ պ. Ամիրխանեանց չէ սխալվել՝ կազմելով վերոյիշեալ եկեղեցում քառաձայն երգեցիկ խումբ, որից ամեն կիրակի և տօն օրերին, հանդիսականները կրօնական մի մեծ վայելչութիւն են ստանում:

—

«Մշակ»-ի անցեալ համարներից մէկում շտապել էինք մի լուր հաղորդել՝ մեր կարծիքով մի քիչ ուրախալի լուր: Տարօրինակ յոյս էինք ունեցել մենք—այն՝ որ Հայոց Դրամատիքական Ընկերութեան վարչութիւնը ցնցվել է, կենդանութեան նշաններ է ցոյց տալիս, ուզում է իր անազին դիֆիցիտից ազատվելու գոնէ մի փոքրիկ փորձ անել—մի ներկայացում տալ: Ուզում էին խաղալ «Էյի մէկ զոհ»-ը: Բայց—մի անգամ էլ մենք յուսախաբվեցինք: Թողէք մեզ մեր «դրամատիքական հանգստութեան մէջ», մտածեց վարչութիւնը և... ասում են՝ ներկայացումը այլ ևս չէ կայանալու, երևի եռանդի չափազանց շատութիւնից:

—

Հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութիւնը ուղարկել է երկաթուղիների վարչութիւններին այն բոլոր պաշտօնների ցուցակը, որոնք կարող են ստանձնել կանայք էլ: Այդ ցուցակը, ինչպէս ասում է «Русск. Вѣд.»-ին, շատ ընդարձակ է և պարունակում է իր մէջ զանազան տեսակ զբաղմունքներ: Կանանց արգելվում է բոլորովին միայն երկու գործ—գնացքներ ուղարկել և գծի վրա մանեօվրներ անել:

—

«Бирж. Вѣд.» լրագրին հեռագրում են Բեռլինից, որ 12 ռուսահպատակ ուսանողների արտաքսել են Պրուսիայի սահմաններից:

—

Շուշուց մի տարօրինակ լուր են հաղորդում «Кавказъ» լրագրին: Մի ոմն Ալեկպերօվ դիմել է Շուշու քաղաքային վարչութեանը և խնդրել, որ իրան 48 տարով մենաշնորհ տրվի քաղաքում ճիաfarc շինելու և շահագործելու համար: Շուշի և ձիաքարշ... կարծես երկու տարբեր հասկացողութիւններ լինեն:

—

ԿՐԱՍՆՕՎՕԴՍԿԻՑ մեզ գրում են. «Թեմական իշխանութեան կարգադրութեան համաձայն, քաղաքիս հայ հասարակութեան շրջանում տեղի ունեցաւ նուիրաբերութիւն յօգուտ «Կարմիր Խաչի» ընկերութեան, որից գոյացած 68 րուբլի 50կոպէկ կ արդիւնքը յանձնվեց տեղիս կառավարչական ներկայացուցչին վերոյիշեալ ընկերութեանը հասցնելու համար: Ի դէպ, նաև մեծագումար նուիրաբերութիւն տեղի էր ունեցել քաղաքիս հայերի կողմից նոյն նպատակով. «Կարմիր Խաչի» ընկերութեան Կրասնօվօդսկի բաժանմունքի տուած երեկոյթում, ինչպէս պատմեցին, մօտաւորապէս 500 րուբլի»:

—

ԱՐԳԻՆԱՅ գիւղից մեզ գրում են. «Մարտ ամսի 1-ից Շիրակում տաք, գարնանային օրեր են լինում. ձիւնը արդէն հալվել է դաշտային տեղերում. գիւղացին դանդաղ կերպով կարգի է բերում իր նահապետական գործիքները աշխատանք սկսելու: Ցորենը ծախվում է պուդը 90—95 կոպէկով, ալիւրը 1 ր. 10 կոպ., գարին 50—55 կոպէկով»:

—

ԻԳԴԻՐԻՑ մեզ գրում են. «Այսօր, կիրակի, փետրվարի 29-ին, այստեղի ս. Սահակ եկեղեցում կայացաւ նոր երէցփոխի ընտրութիւն: Դեռ անցեալ կիրակի եղաւ նախապատրաստական ժողով և հայր գործակալը, բացատրելով ընտրութեան նշանակութիւնը, բարւոք համարեց յետաձգել միւս կիրակի, որ ծխականները խորը մտածեն և ընտրեն առաջին տպաւորութեան տակ: Ժողովում աչքի էր ընկնում մրցումն «աղսախկալների» (հին գաղափարի մարդկանց) և նոր սերունդի միջև. երիտասարդները ներշնչված ազնիւ ձգտումներով, գործում էին միաձայն, թողնելով բոլոր անձնական հաշիւները: Այդ էր պատճառը, որ աղսախկալներից մի քանիսը, անպատված համարելով իրանց, շուտ հեռացան ժողովից, չը սպասելով հետևանքին, կրկնելով. «հօ աբուռներս չենք տայ Ջահիլ-Ջուհուլի ձեռքը, որոնք ուզում են մեզ բան սովորեցնել»: Եւ իսկապէս, նրանք սաստիկ զայրացած էին, որ իրանց թեկնածուն չընտրվեց և չունենալով ոչ մի յարգելի պատճառ միւս թեկնածուի դէմ, պնդում էին թէ կրթված մարդ չէ (կարծես թէ իրանց թեկնածուն կրթված է): Ընտրվեց քառապատիկ ձայներով առևտրական Վ. Յակոբեանց, որը, յոյս ունենք, կարդարացնէ ժողովրդի յոյսը»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Ինչո՞ւ պատերազմը հարկաւոր է Ռուսաստանին: «Новое Время» լրագիրը իր հրատարակիչ Ա. Սուվօրինի բերանով, աշխատում է բացատրել, թէ ինչու պատերազմը հարկաւոր է Ռուսաստանին: «Մի քանի անգամ, ասում է նա, արտայայտվել է մամուլի մէջ, թէ ներկայ պատերազմը անօգուտ պատերազմ է: Նոյն իսկ «Times» լրագիրը անուանեց նրան անօգուտ, բայց դժուար: Այդ մասին խօսվում է և ռուսների մէջ: Ընդհանրապէս խօսելով, ամեն մի պատերազմ ոչ միայն անօգուտ է, այլ և վնասակար այն մաքով, որ բոլոր պատերազմները սաստիկ ծանր են և սպանիչ թէ պետութեան և թէ ամեն մի քաղաքացու համար: Սակայն, ի մասնաւորի, ոչ մի պատերազմի համար առաջուց չէ կարելի ասել, օգտակար է նա, թէ անօգտակար: Ասում են. ինչի՞ են պէտք մեզ Մանջուրիան, Պօրտ-Արտուրը, նոյն իսկ Մեծ ովկիանոսը, երբ մենք ոչ զօրեղ պատերազմական նաւատորմ, ոչ նոյն իսկ գոհացուցիչ առևտրական նաւատորմ չունենք: Աւելի շուտ վերջ տանք այդ ամենին և ձեռնարկենք մեր ներքին ռէֆօրմներին:

Սակայն պատերազմը արդէն կայ. նա գալիս է, ծանրաքայլ և մռայլ: Հէնց միայն այդ բաւական է, որ չը խօսենք գործերի որ և է լիկվիդացիայի մասին. խօսել դրա մասին, կը նշանակէ խօսել մեր անզօրութեան մասին. թոյլ տալ որ և է միջնորդութիւն, կը նշանակէ խոստովանել մեր ոչնչութիւնը նոյն իսկ Եապօնիայի առաջ և սպասել, որ Ռուսաստանին նստացնեն մեղադրեալների նստարանի վրա և ճաշակել տան նրան մի նոր նուաստացում, աւելի դառն քան Բերլինինը:

Իմ կարծիքով, Ռուսաստանի համար այս պատերազմը սաստիկ կարևոր է. գուցէ նա վաղաժամ է, սաստիկ յանկարծական, բայց նա մեծ նշանակութիւն ունի Ռուսաստանի համար: Նա կարևոր է այն պատճառով, որ Ռուսաստանը չէ կարող յետ կանգնել իր նպատակներից, իսկ այդ նպատակները անկասկած դրված են, լինի նա մարդկանց կամայականութեամբ, թէ պատմութեամբ, որին հնազանդվում են մարդիկ ակամայ: Մեծ Ովկիանոսի ափը, որ մենք գրաւել ենք—մեր նուաճումների վերջնական նպատակն էր: Մեծ Ովկիանոսը տաք ծովով, դա մեր զինւորական ջանքերի սահմանն է, դա մեր պետութեան վերջնական և հաստատ սահմանն է: Թէ արդեօ՞ք Մանջուրիան պէտք է մեզ, այդ մասին Ռուսաստանը կարող է ասել միայն յաղթական պատերազմից յետոյ և ոչ վաղ: Ոչ մի ռուս դիպլօմատ իրաւունք չունի ասել. ոչ, որովհետև Ռուսաստանը ամենից առաջ պէտք է յաղթէ, ինչ գնով և լինի, այս պատերազմի մէջ: Նա կարող էր չը յաղթել Սեվաստապօլի ամրութիւնների տակ, կարող էր չը յաղթել Թիւրքիային 1878-ին, որովհետև այդ ժամանակ մենք մեր նշանակութիւնը, իբրև մեծ և կրթված պետութեան, վտանգի ներքոյ չէինք դրել: Բայց այժմ դրել ենք. կամ մենք, ճըշմարիտ, մեծ պետութիւն ենք, որ զուր տեղ չենք ձգտել Ասիա մեր կուլտուրական նպատակների համար, զուր տեղ չենք սպառել մեր ժողովրդի ույժերը և փողերը, կամ այդ բոլորը մի ինչ որ խոլին—տրագիկական թիւրիմացութիւն էր, իսկ քաղաքակիրթ աշխարհի կարծիքով տրագի-կօմիքական և ծիծաղի արժանի ճակատագիր: Ահա մեր առաջ դրված է այդպիսի ճակատագրական խնդիր:

Կամ մենք կը յաղթենք և կը յաղթենք ուրեմն ոչ միայն Եապօնիային, այլ վերջնականապէս կը յաղթենք և բոլոր այն երկիրները, որ մենք ձեռք ենք բերել երկու դարերի ընթացքում, կը յաղթենք Եւրօպայի նախապաշարումները Ռուսաստանի վերաբերմամբ, կամ մենք կը յաղթվենք և այն ժամանակ յաղթված կը լինենք ամբողջ աշխարհի համար, Թիւրքիայի համար, Կովկասի համար, մեր միջին-ասիական երկիրների համար և մեր ազդեցութեան համար Բալկանեան թերակղզում»:

Եապօնիայի փոխառութեան խնդիրը: Եապօնիայի պատերազմական նոր փոխառութիւնը շարունակում է լինել քննութեան առարկայ Անգլիայի եապօնասէր լրագրներում: Այդ փոխառութիւնը, ինչպէս յայտնի է, որոշված է 100,000,000 իէն (իէնը=2 ր.): Թղթակիցների ասելով, այդ հայրենասիրական փոխառութեան ստորագրութիւնը հասել է արդէն 436,000,000 իէնի և «Zeit» լրագիրը նոյն իսկ հաղորդում է, թէ յոյս կայ որ նա հասնի նոյն իսկ 500,000,000-ի: Սակայն ուրիշ տեղեկութիւններ այլ կերպ են խօսում այդ փոխառութեան մասին:

Լօնդօնից հեռագրում են մարտի 2 (15)-ին, թէ Եապօնիայի ֆինանսական հարցը սաստիկ զբաղեցնում է նրա բարեկամներին: Չրահա-

...ւորութեան և արդիւնաբերութեան պրոես-տական սահմանման վրա եղած ծախսերը այնպէս սպառել են Եապօնիային, որ նա սահպւեց պատերազմ սկսել: Եթէ տնտեսական դրութիւնը պատերազմից առաջ իրանք եապօնական մինիստրներին կրիտիկական էին համարում, ուրեմն այժմ յուսահատական է: Դրա համար ամենայն փինանսական ոլորտ-վին են դրամ որոնելու Ամերիկայում և Անգլիայում: Նիւ-Եօրկ եկաւ բարօն Սուէմացու, որ այնպէս անպաշտ կերպով սպառնում Ֆրանսիային. այստեղ նա սկսեց ամփոփակէս դրամեղ մամուլը, նա հաւաստացրեց, թէ Եապօնիան քաղաքային անդամակցէ է. նա իբր թէ պէտք չունի հողային նուաճումների, այլ պատերազմում է միայն, որ վերադարձնէ Մանջուրիան Չինաստանին: Եապօնիան ցանկանում է միայն այն մասին, երաշխաւոր ազգերի քնաչերը, որոնց գաղափարները և բարքերը նա իւրացրել է. նա իբր թէ ձգտում է այժմեանում չունել ցեղական գաղափարներ. Նա պէտք չունի հողի իսկ դրամի» (Н. Вр.)

—Նոյն դիտումներին մասին «Times» և «Standard» լրագրերը հաղորդում են, թէ եապօնացիների բանակցութիւնները փոխառութեան մասին Նիւ-Եօրկում, Վաշինգտոնում և Լօնդոնում անյաջողութիւն ունեցան: Անաջողութեան պատճառների մասին խօսմ են: Պէտք է ենթադրել, որ Եապօնիան չէ կարողանում երաշխաւորել որ և է մի բանով ապագայի փոխառութիւնը: Ժողովրդի վճարելու ընդունակութիւնները չափազանց լարված են» (Русск. Вѣд.)

Չինական չէզոքութիւնը: Պարիզի եապօնական դեսպան, պ. Մոտօնօ, խօսելով «Temps» լրագրի աշխատակցի հետ Չինաստանի չէզոքութեան խնդրի մասին, հետեւեալն է ասել. «Եապօնական կառավարութիւնը, ինչն սաստջնը խորհուրդ է տուել Չինաստանին չէզոք մնալ: Մեր շահը նրանումն է, որ Չինաստանը պահէ այդ չէզոքութիւնը: Այն խնդիրը, որ այժմ դրված է մեր և Ռուսաստանի մէջ, վերաբերում է բացառապէս Մանջուրիային և Կորէային: Եթէ Չինաստանը միջամտէ, այն ժամանակ հանդէս դուրս կը գայ միայն մի հարց—կրօնականը—միջազգային հարց, որի մէջ ծնեք արդէն անկարող կը լինենք ազատօրէն պաշտպանել մեր շահերը: Ուրեմն պէտք է ինձ, չինաց կառավարութիւնը որոշել է չը շարժվել տեղից: (Н. Вр.)

Անգլիական մամուլը տրամադրութեան եւս փոփոխում է: Անգլիական մամուլի մի քանի օրգաններ, որոնք առաջ առաստաղանութեան էին քարոզում, այժմ սկսում են բիչ-բիչ փոխել իրանց տոնը: Միևնոյն այժմ բուռն-նօֆոր ձանաչված «Financial News» լրագրը այժմ մի ամբողջ շարք յօդուածներ ...հերքում է այն լուրերը, որոնք տարածվում էին ռուսական զօրքերի և ամուտի ու պաշարի սակաւութեան մասին: Նա ասում է, որ ամուսին առատ հանքերը կան Ռուսաստանում, իսկ ուսանելիի պաշարերը յափազանց մեծ է: «Daily News» լրագրը առաջարկում է, որ Պորտ-Արթուրում մնացած կանանց փոխադրելն այլ տեղ մեղքնական հանգստ: Ցայտնի պատմաւոր Մաքկը, հաւաստիում իր ուղղութեան: պատերազմի համար պատասխանատու համարում է Եապօնիային, բայց նրա սրտին, Ալֆրէդ, հաւատացած է, որ ... և այժմ Եապօնիային ու այդ պատճառով նոր համակրանք մէջ չէ գրում: (Н. Вр.)

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻ

8 մարտի

ԹԻՖԼԻՍ: Մանջուրիայից յետոյ պատերազմական բազմից պատերազմական հիւանդանոցների համար ... Կարմիր Խաչի ընկերութեան ... Կովկասի ... ընդհանուր ... համար ... գիւղերը:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Ֆիննական ժողովրդի մարտի 7-ի հասարակ «Զօրքերը կայսրը ... նրան ... » ... Ուզիանկ կայարանի մօտ 70 ... պատերազմական ... Աւելի ... նրան ... հաւաքւած ... զօրքերը ... Մանջուրիայի ... պատրաստուել է ... կատարվում է ... եւս ...

շարժում զօրքերի և բեռների: Ցինամպօում վերջերս դատարկեցին 13 փոխադրող նաւեր: Տեղեկութիւնների համաձայն Գաօցզեաօի ափերի վրա և Ցզինշկուփուի դիմացը չը կայ ոչ մի պատրաստութիւն ափ իջնելու: Օտարերկրեայ լրագիրների բոլոր տեղեկութիւնները եապօնացիների զանազան կէտերում ափ իջնելու մասին հիմքից զուրկ են»:

ԲԵՐԼԻՆ: Այն նաւը, որի վրա գտնվում է Վիլհելմ կայսրը, երէկ Գիբրալտարից մեկնեց դէպի Մահօն:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԲՈՒՐԳ: (Րէյտ. գործ.): Կուլիների թաղում երևացել է ժանտախտ: Մեռել են 27 մարդ: Սպիտակների մէջ հիւանդացողներ չը կան:

ԿԱԶԱՆ: Ժամանեց Մեծ Իշխան Կոնստանտին Կոստանտինօվիչը և գնաց մայր եկեղեցին, իսկ յետոյ խնկերների դպրոցը:

ՏՕԿԻՕ: (Րէյտ. գործ.): Կայսրը վերջացրեց իր ճառը, որով բաց արեց պարլամենտը, յայտնելով շնորհակալութիւն զօրքերին, որոնք այժմ, արտասովոր դժուարութիւնների և զրկանքների ժամանակ՝ ցոյց տուին անյողդողդ հաւատարմութիւն և քաջութիւն:

9 մարտի

ՆԻՒՁՃՈՒԱՆ: Տեանցզինի գերմանական հիւպատոսը եկաւ. նա պաշտօնապէս յայտարարեց, որ իր գալու նպատակն է ստուգել, թէ ինչ՞ն վերագրել այստեղ ապրող գերմանահպատակներին վտանգ սպառնալու մասին եղած անհանգստացնող լուրերը:

ՍԷՈՒԼ: Կարգը պահպանելու համար դէպի հիւսիս գնացող 2,000 կորէական զինուորներից 400 հոգի դասալիք եղան:

ԲԵՐԼԻՆ: (Յատուկ): Կորէից հաստատում են, որ եապօնական զօրքերը խիստ տանջվում են տիֆից: Եապօնացիները շարունակում են քաշել իրանց պատերազմական ուժերը դէպի հիւսիսային Կորէա լուրջ գործողութիւններ անելու համար:

ՆԻՒՁՃՈՒԱՆ: Եապօնական չորս զրահակիրներ, երեք կրէյսէրներ և երկու ականանաւեր կանգնած են Լեաօ (Լեաօ?) գետի բերանի մօտ: Եապօնացիները ափ հանեցին մի քանի խմբակներ, որպէս զի խուզարկեն շրջակայքը, որից յետոյ խմբակները վերադարձան նաւերը:

ՉԻՖՈՒ: Այստեղ հասաւ էսկադրան, ծովապետ Ցլամի հրամանատարութեամբ, որ բաղկացած է «Խաւչժի», «Խայչէն», «Խայտեան» և «Խայչժու» կրէյսէրներից: Լուրերին նայելով, նա կերթայ Գիւչժուան, հէնց որ Լեաօը կազատվի սառուցից:

ԲԵՐԼԻՆ: Կորէից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, ռուսական և եապօնական առաջապահ պահակախմբերի միջև հիւսիսային Կորէայում տեղի ունեն շատ ընդհարումներ: Իչժուի մօտ գերի տարվեցին վեց օֆիցէրներ և երկու ոչ զինուորականներ, որոնք ուղարկվեցին Իրկուտսկ:—Լօնդօնից ստացված տեղեկութիւնների և Պորտ-Արտուրից ստացված հաղորդագրութիւնների համեմատ, փետրվարի 26-ի և 27-ի պատերազմի ժամանակ եապօնական «Միկաղա» զրահակրին դիպան տասը ռումբեր, որոնք լուրջ վնասներ հասցրին նրան:

ՄՕՍԿՎԱ: Տեղեկութիւն է ստացված, որ հակառակ ենթադրութիւնների՝ առևտուրի մէջ կենդանութիւն է տիրում Հեռաւոր Արևելքում: Մանջուրիայում և Պրիամուրեան երկրում ամեն տեսակ ապրանքների մեծ կարիք է զգացվում: Խարբինում մեծացաւ զօրքերի սարք ու կարգի համար անհրաժեշտ իրերի պահանջը: Փայտը թանգանում է: Ալիւրի գինն է—հազարը 13 րուբլի: Ապահովագրութեան դադարման պատճառով չէ կարելի Պրիամուրեան երկրի համար Ամերիկայից երկրագործական գործիքներ ստանալ:

ՀԱԱԳԱ: Միջնորդ դատարանի վարչական խորհուրդը չի զբաղվի եապօնական բողոքով Մուրավիեվի ճառի դէմ, որովհետև կարծում են, որ բողոք յայտնելով հարցը արդէն սպառված է:

ԲԷԼԳՐԱԴ: Ռուսաց կառավարութեան պահանջը կատարելու համար պալատական պաշտօնեաների թւից կը հեռացնվեն, բացի Պօպօվիչից, ադիւտանտ Միլանօվ Եօվանօվիչ, նոյնպէս և երեք օրդինարէցներ:

ՀՌՕՄ: Պապը թուղթ հրատարակեց, որի մէջ խօսվում է ժամանակակից հասարակութեան քայքայման և նրա անհաւատութեան մասին, որին յաճախ առիթ է տալիս գիտութիւնը:

9 մարտի

ԻՐԿՈՒՏՍԿ: Գեներալ-ադիւտանտ Կուրոպատկինի գնացքը ժամանեց գիշերվայ ժամը 2-ի մօտերքը: Դիմաւորումի փոխվեց ժամանակի ուշ լինելու պատճառով: Առաւօտեան ժամը 8-ին գնացքը մեկնեց դէպի Բայկալ կայարանը:

ՏՕԿԻՕ: (Րէյտ. գործ.): Պարլամենտական կուսակցութիւնների պարագլուխների մի շարք բանակցութիւններից յետոյ պարզվեց դրականապէս, որ կառավարութիւնը հրաժարվում է աղի մենավաճառութիւն սահղծելու փորձից և մետաքսի վրա մաքսը աւելացնելուց. կառաջարկվի հողային հարկի աւելացում, բայց աւելի պակաս չափով, քան առաջ ենթադրվում էր: Կաբինէտի անդամները գտնվում են մշտական բանակցութիւնների մէջ կուսակցութիւնների պարագլուխների հետ, նրանք բացատրում են նոյնպէս, ազգաբնակութեանը բաւականութիւն տալու միջոցներ ձեռք առնելու համար, ժողովրդական ներկայացուցիչների հայացքներն այն մասին, թէ պատերազմական տուրքերը որքան են դիպչում մասնաւոր շահերին: Աւելի ու աւելի տարածվում է այն կարծիքը, որ կառավարութիւնը ոչ մի անգամ չէ փորձել՝ պատերազմը առաջ մղելու համար միջոցներ ձեռք բերելու ժողովրդի վրա նոր տուրքեր դնելով: Ընդհակառակը, նա պէտք է թուղթ փող բաց թողնէր, վճարումը բաժանելով մի ամբողջ շարք տարիների վրա: Պատգամաւորների ժողովում վաղը խորհրդակցութեան կենթարկվի նաւատորմին՝ մինչև այժմ ցոյց տուած քաջութեան համար՝ ազգի շնորհակալութիւնը յայտնելու առաջարկը:

ՍԷՈՒԼ: (Րէյտ. գործ.): Մարկիզ Իտօին շնորհված է «Սալորի ծաղիկի» շքանշանը. այդ շքանշանը շնորհվում է միայն թագաւորներին: Եապօնական դեսպան Գաեաշիին շնորհվել է Կորէական ազգային դրօշակի շքանշանի առաջին աստիճանը: Մարշալ Իտօն՝ կորէական կայսրի մօտ ունկնդրութեան ժամանակ՝ խորհուրդ տուեց նրան հաստատակամութեամբ ձեռնարկել բարենորոգումներ, որոնք պէտք է միայն աստիճանաբար ներմուծվեն, խռովութիւններից խուսափելու համար, նման այն խռովութիւններին, որոնք տեղի ունեցան 1895-ին, երբ նրանք առաջացան չափազանց արագ րէֆօրմներից:—Եապօնացիները կանգնեցրին ամերիկական զինուորական գործակալ Ալլէնին Պենիանի մօտ, խնդրելով նրան չը մօտենալ առաջապահ պահակներին:

ՊԵՐԵՐԲՈՒՐԳ: Իսկական պետական խորհրդական Լելեանօվին հրամայված է լինել քաղաքագլուխ առաջիկայ վեցամեակում:

ԲԵՐԼԻՆ: Վիլհէլմ կայսրը ենթադրում է ապրիլի 16-ին «Հօհէնցօլլէրն» նաւով Գէնուա հասնել: Միապետի Բերլին վերադարձն սպասվում է ապրիլի 18-ին:

ԿԱՆՍԿ: Մարտի 7-ին, ցերեկվայ ժամը 1-ին ժամանեց Գեներալ Կուրօպատկինը և դիմաւորվեց քաղաքի ազգաբնակութեան և զինուորական ու քաղաքացիական իշխանութիւնների կողմից: Գեներալը՝ պատասխանելով բարի գալուստին՝ առաջարկեց Թագաւոր Կայսրի համար առողջութիւն և փառք մաղթել: Պատասխանը եղաւ ժողովրդի սկսած «ուրան», որը չը դադարեց մինչև գնացքի մեկնելը:

ՄԱՐՍԷՅԼ: Պօստային նաւով ժամանեց Հեռաւոր Արևելքից Տօկիօի ռուսական դեսպան Րօզէնը, Իօկօհամայի ռուսական գլխաւոր հիւպատոս Սիվերսը և Նագասակիի հիւպատոս իշխան Գագարինը:

ՇԱՆԳՀԱՅ: (Րէյտ. գործ.) Նիւչժուանից եկած տեղեկութիւնների համաձայն եապօնացիները անցան Տուտունգեան բարձունքը:—Լուրեր են պտտում ռուսների և եապօնացիների ընդհարումների մասին, ասում են իբր թէ եապօնացիների համար բաց է ճանապարհը դէպի Մօտիեան բարձունքի անցքը, ուր գտնվում է մի ուժեղ ռուսական գունդ:

ԲԵՐԼԻՆ: Այստեղի մամուլը մատնացոյց է անում այն անբարեյաջող ազդեցութիւնը, որ պէտք է ունենայ եապօնական նաւատորմի երկար ժամանակ բաց ծովում մնալը. ռուսական պաշտպանողական տակտիկայի համար այդ հանգամանքը ունի մեծ նշանակութիւն. ռուսական նաւերը չեն ենթարկվում այդ անձեռնտու պայմաններին և նրանց ծառայողների կազմը մնում է թարմ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Եկատերինօսլավի գեներալ նահանգապետ կոմս Կելլերը նշանակված է պատերազմական մինիստրի արամադրութեան տակ:

ԿԱԶԱՆ: Մեծ Իշխան Կոնստանդին Կոնստանդինօվիչը, իբրև փոխ-նախագահ ռուսական կայսերական մուզիկայական ընկերութեան, արժանացրեց իր այցելութեան ընկերութեան Կազանի բաժանմունքի սիմֆօնիական ժողովը:

—

Ռուսական - հեռագրական գործակալութիւնից

—

8 մարտի

ՎԼԱԴԻՎՕՍՏՕԿ: Լուրերի համեմատ, Կորէայում ափ իջեցրած եապօնական զօրքերի ընդհանուր քանակութիւնը հասնում է 70,000 հոգու, որոնցից 30,000 գտնվում են Չէմուլպօում և Սէուլում, 20,000 Պխիօն-Եանում և Ան-Ջժուում, մնացածները զանազան տեղերում և մի փոքր թիւ էլ Գէնզանում: Սէուլից դէպի Պխիօն-Եան և Ան-Ջժու են տանում եռանդով ուտեստի պաշարներ և ռազմամթերքներ:

Եապօնիայից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, պատրաստվում են տեղափոխելու կրկին 70,000 մարդ, որոնք յայտնի չէ թէ ուր կուղարկվեն:

Պատերազմական թղթակիցները վերադարձան Սէուլ, որովհետև պատերազմական գործողութիւնների սկիզբը սպասվում է երեք շաբաթից յետոյ միայն:

9 մարտի

ՊԱՐԻԶ: Ռուսաստանի միջնորդութեան համեմատ Դելկասէ յանձնեց Տօկիօի ֆրանսիական դեսպանին Ռուսաստանի բողոքը Սանջանգաօի ռմբակոծման առիթով եապօնացիների ձեռքով փետրվարի 26-ի Ռուսաստանը մատնացոյց է անում, որ այդ ռմբակոծութիւնը միջազգային օրէնքների խախտումն է, այն Հաագայի պայմանագրութեան 25-դ յօդուածի, որ ստորագրել է Եապօնիան: Դեսպանը դրանից առաջ յանձնեց Եապօնիային Ռուսաստանի բողոքը ձկնորսական նաւերի գրաւման առիթով:

Սէուլից հեռագրում են մարկիզ Իտօի կորէական կայսրի մօտ ունեցած երկրորդ ունկնդրութեան հետևանքը. Եապօնիան պարտ կը տայ Կորէային 5 միլիօն իէն. Կորէան հրաւիրում է Եապօնիայի խորհրդական պետական գործերի մէջ մասնակցելու համար:

—

Երկրորդ ներքին փոխառութեան խաղարկութեան տոմսերի 76-րդ տիրաժում 500-ական րուբլի տարան հետևեալ տոմսերը.

№№ տոմսերի — №№ սէրիաների.

1. 10654, 13330, 3746, 19303. 11708, 12072, 13274, 9501, 2458, 14753.
2. 494, 4323, 16434, 18728.
3. 5639, 1669, 796, 5850, 554, 8395.
4. 5983, 13786, 15996, 1656, 8838.
5. 13301, 18856, 8046, 9788, 3462, 3802.
6. 9045, 5133, 15451, 2478, 17307.
7. 11228, 2333, 15964.
8. 14845, 16931, 12157, 4719.
9. 19127. 17516, 14098, 18944, 6737, 14165, 12155.
10. 18938, 9136, 6811, 1930, 5764, 16789, 6911, 9877.
11. 9140, 1895, 1649, 15228, 7920, 4991, 11456.
12. 4599, 5258, 4931, 12422.
13. 2901, 4183, 12972, 14395, 9325, 750.
14. 2938, 4779, 621, 11779, 14667.
15. 13378, 12089, 6296.
16. 8807, 2099.
17. 15665, 51361, 13300, 5053, 17330, 18754, 11189, 2283.
18. 19406, 2736, 5342. 2462, 5414, 14556, 10349, 17946.
19. 14475, 15047, 6282.
20. 6389, 11630, 17830, 10246, 7236. 2254.
21. 5263, 15113, 9456, 14998, 6047.
22. 7744, 1348, 11938.
23. 4948, 12157, 10581, 18146, 5733.
24. 2914, 14100, 18519.
25. 14660, 13219, 19986, 19253, 10931.
26. 19600, 10594, 13464. 18273, 4004, 6340.
27. 6451, 19539, 12060, 2135, 15373.
28. 8391, 15259, 4008, 12140.
29. 5751, 4342.
30. 9191, 5685, 7283, 16935, 17788, 19602.
31. 515, 9546.
32. 2870, 16195, 19081, 11590, 13308, 17327, 3932.
33. 13946, 1320, 15300, 7544, 8862.
34. 17278, 10894, 13287, 11273, 15460.
35. 14552, 17843, 1697.
36. 14959, 988, 6262, 895, 10928, 16979.
37. 19035. 13952, 12684, 19903, 18248.
38. 19444, 9228, 2734, 14656.
39. 2026, 448, 1890, 1466, 17402, 6396, 9880, 7483.
40. 3771, 883, 19823, 16205, 17154, 7084.
41. 8586, 15459, 8443, 11533, 11668.

42. 1129, 1807, 7073, 4319, 11115.
43. 18884, 1950, 8696, 299, 6424, 13919, 9181, 7844, 18844.
44. 11246, 4173, 3751.
45. 5702, 14865, 12178, 11322, 912, 2919 5614.
46. 19909, 4783, 502, 11783.
47. 18907, 19278, 13061.
48. 17212, 6511, 13436, 4821, 2929, 12620.
49. 15591, 17888, 17789, 6979, 108, 11429, 10290.
50. 13512, 2339, 635, 2394, 2995, 4771.

Տիրաժ ընկած տոմսերը

15026, 13103, 7092, 4568, 10579, 7586, 4809, 6931, 12885, 11114, 19721, 12557, 17560, 9577, 3454, 12634, 8291, 8422, 15429, 18204, 15330, 10491, 731, 76, 19524. 12878, 5522, 2134, 17161, 3269, 17015, 12326, 15452, 16229, 15863, 8988, 448, 17630, 19707, 10079, 8433, 17211, 4466, 19409, 17653, 19628, 9587, 1922, 7707, 4402, 11587, 7202, 12620, 13256, 11917. 18597, 4771, 8372, 19281 9034, 14887, 9263, 19124, 9275, 3573, 2774, 206, 1310, 16783, 16273, 3790, 10849, 19838, 6849, 1870, 15324, 15139, 13677, 13608. 12839, 12243, 14729, 9969. 18355, 5142, 4241, 2387, 18190. 14402, 18039, 8188, 777. 13324, 3391, 18030, 8693, 18975, 2980, 2563, 12044, 6827, 12446, 1463, 3672, 7214, 6147, 12336, 1051, 9480, 13908, 8458, 5441, 4113, 13719, 18795, 19033, 10384, 8178, 9899, 19132, 18697, 6324, 15314, 8113, 2913, 1504, 19817 15077, 4801, 2840, 4102, 11249, 17859, 12219, 15114, 10573, 8261, 6737, 19616, 9709, 4151, 12383, 70756, 2343, 18525, 8406, 16209. 15226, 17579, 18099. 17887, 9220, 17940, 13720, 19847, 8946, 13781, 749, 10978, 246.

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
(Կուկիա, վորոնցովի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
ՁԻԿՕՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներական և վիրաբուժութիւն։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.
Դ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Գ. ԿԱՐԱԳԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Գ. Սոլոզով ատամնաբոյժ. 9—11 ժ.
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ
Ն. Ն. ՌՈՍՏՈՄԲԷԿՈՎ—5—6 ժ. վիրաբուժ. մորթու և վեներական հ.
Գ. Ս. ԼԵՎԻ—6—7 ժ. նեարդային (ելեկտրաբուժութիւն), ներքին և վեներական հ.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇԵՐԲԻՆԻՆԱ—7—7½ ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.։
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—7½—8 ժ.
Վճարը 10 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Օ. Ա. ԼՈՎԵՆԻՑԿԻ—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.։
Հիւանդանոցում ընդունվում են և գիշերօթիկ հիւանդներ։
Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւնը 9—11 ժ. առաւօտը և 5—7 ժ. երեկոյեան։
Վելիամինովսկայա փողոց, տ. Սաֆարովի, № 13. (չ. ու. կ.) 22—50

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւն ամեն օր.
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելիամինովսկայա փ. № 16, տուն Եղիազարեանի։ 31—100

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գր. Տէր-Գրիգորեանց
ընդունում է հիւանդներին—ներքին (մասնաւորապէս կրծքի) և երեխայոց հիւանդութիւններ. 154. Միքայէլեան պրոսպէկտ, տէլէֆօն 825. (ամեն օ.) 3—105

Կիրակի, մարտի 14-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Արտիստական ընկերութեան դահլիճում կը կայանայ
Հայոց դրամատիկական ընկերութեան
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ
Պարապմունքի առարկաներն են. 1) Ընկերութեան գործադիր անդամների ընտրութիւն. 2) Համառօտ հաշիւ անցած սէզօնի. 3) Տիկ. Մ. Մակարեանի անվան մրցանակաբաշխութեան յանձնաժողովի 5 անդամի և 2 փոխանդամի ընտրութիւն. 4) Անցած սէզօնների դէֆիցիտը ծածկելու համար երեք աջակից անդամների ընտրութիւն, 1903 թ. նոյեմբերի 9-ի ընդհանուր ժողովի որոշման համաձայն. 5) Առաջիկայ սէզօնին մշտական խումբ հրաւիրելու հնարաւորութեան հարցը. 6) Ընթացիկ գործեր։
Ծանօթութիւն. Եթէ մարտի 14-ին ներկայ չը լինեն բաւականաթիւ անդամներ (ընկերութեան բոլոր անդամների ⅓ մասը), ժողովը չի կայանայ և կը յետաձգվի երեքշաբթի, մարտի 23-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, երբ կայացած կը համարվի՝ որքան անդամներ էլ ներկայ լինեն։ (չ. կ.) 1—2

ՉԸ ԿԱՅ
ոչ մի մարդ, որը չը խոստովանէր իմ յանձնարարած նորագոյն մետաղէ «Իմպերիալ» ստերէօսկոպի յարմարեցված խըստութիւն սովորեցնելու համար, որը ցոյց է տալիս բոլորովին բնական ձեւով, ամեն տեսակ տեսարաններ, ձևեր ու խմբեր պիկանտ բովանդակութեամբ։ Ստերէօսկոպի և 50 զանազանակեր լուսանկարչական պատկերների գինը միասին արժէ 1 ր. 75 կ., ճանապարհածախս 25 կ., Աս. Ռուսաստանի համար (II և III շրջան) կօպ.։ Ուղարկվում է վերադիր վճարով։
Ունենք 42 սէրիա պատկերներ, ամեն մէկի մէջ 25 հատ։ Մի սէրիան արժէ 50 կ.։
Դիմել Ш. Кульварскому Варшава, Холодная, 18, с. д.
Գրագրութիւնը միայն ռուսերէն
9, 19, 29 1—8

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներին, ամեն օր առաւօտեան 12—2, երեկոյեան 5—6։ Վեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանովի, Բախչիեվի դեղատան կից։

Իմ աշխատութեամբ լոյս են տեսել հետևեալ
ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԸ
Աշակերտաց համար

1. Դասատետր կրօնի	ա.	տարի	—	25
2. » »	բ.	»	—	20
3. » »	գ.	»	—	30
4. Հին-ուխտ	դ.	»	—	35
5. Նոր-ուխտ	ե.	»	—	40
6. Գործք առաքելոց	զ.	»	—	40

Ուսուցչաց համար

7. Ուղեցոյց կրօնի—հին-ուխտի (սպառ.)			—	—
8. » » —նոր-ուխտի				2—50
9. Ուսումն քրիստոնէական կրօնի	Դ.	հ.		1—50
10. » » »	Ե.	»	—	50

Ինձ դիմողները ստանում են 1) 6 տարիների համար 25%. 2, 3, 4, 5 տարիների համար 20%, իսկ 7, 8, 9, 10 տարիների համար 35% զեղչ։
Կարելի է դիմել—1) ինձ (коммерческое училище), 2) Центральная книжная торговля և 3) Книжный магазинъ «Гуттенбергъ».
59—100 Սահակ քահ. Սահակեանց

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ գրավաճառանոցում վաճառւում են հետևեալ նոր հրատարակութիւնները
Բաբեան բժշկ., «Տնային բժշկարան», պրակ բ. 448 մեծադիր էջ, Թիֆլ. 1904 թ., գ. 1 ռ. 60 կ., ուր ծախվում է նոյն բժշկարանի պրակ ա. 182 մեծադիր էջ, պատկերազարդ, Թիֆլ. 1903 թ.. գ. 1 ր.։
Պալասանեան Ստ., Պատմութիւն հայոց, սկըզբից մինչև մեր օրերը, գ. տիպ, Թիֆլ. 1903 թ. գ. 1 ռ. 50 կ.։
Ս. Էջմիածին, 305—1903, պատկերազարդ նկարագրութիւն, Վենետիկ, 1903 թ. գ. 1 ր.։
Դիմել՝ Въ Тифлисъ, въ Центральную Книжную Торговлю. (շ. 1 ա.) 10—10

„Գուտտենբերգ“
գրախանութը Նիւ-Իօրկից ստացել է
Յ. Քիւրճեանի
ԱՆԻԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐԸ
Ստերէօսկոպով տեսնելու համար և իւրաքանչիւր կոլլէկցիան (40 հատ) արժէ 15 րուբլի։ Ստերէոսկոպներ առանձին արժեն 2 ր. 50 կ. մինչև 5 րուբլի։ Լուսանկարներից ստացված են քիչ օրինակներ։ 3—3

Հ ո ղ
Են ուզում գնել 300—400 քառ. սաժէն Վերայում և Սօլօլակում։ Վերջնական գների մասին գրաւոր հաղորդել՝ Դպրոցական կոմիսիայի գործավարին Թիֆլիսի քաղաքային ուպրավայում (I բաժանմունք) մինչև ներկայ մարտի 20-ը։ (չ. շ.) 2—3

ԱՐՏԻՍՏԻՔԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Հինգշաբթի, մարտի 11-ին
Հայ դերասանական խումբը կը ներկայացնէ
I
ԿԵԱՆՔԻ ԱՐԺԷՔԸ
Դրամա 4 գործ. հեղ. Վ. Նեմիրովիչ-Դանչենկոյի, Թարգմ. Ալ. Մուրադբէգեանի։
II
ԾԵՐՈՒԿԸ ԿԱՏԱԿ Է ԱՆՈՒՄ
Վօդվիլ 1 գործ. Թարգմ. Ա. Կ.։
Մասնակցում են. Տիկ. տ. Մայսուրեան, Նոնիկեան, Սաթենիկ Զմշկեան, օր.օր, Խիթարեան, Զմշկեան, Քնարիկ. պ.պ.Աղայեան, Ալիխանեան, Աղամիրեան, Բերոյեան, Յարութիւնեան, Պետրոսեան, Վրոյր։
Սկիզբն է 8 ժամին երեկոյեան։ 1—2

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆ
Չորեքշաբթի, մարտի 10-ին, կը կայանայ ներկայացում ի նպաստ Ա. ՎՐՈՅՐԻ
Կը խաղացվի Մօլիէրի յայտնի կոմէդիան
Ա Գ Ա Հ Ը
(L' Avare)
5 գործ. Թարգմ. Վրոյրի։
Մասնակցում են տ. Զարուհի, օր.օր. Հայկանոյշ և Մատինեան, պ.պ. Ալիխանեան, Աղայեան, Ադէլխանեան, Աղամիրեանց, Աւետեան և ուրիշներ։
Արպագոնի դերը կը կատարէ Ա. Վրոյր
Տեղերի գինը բենեֆիսի է.
Սկիզբն է 8½ ժամին երեկոյեան։ 2—2

Ակքերմանի հայոց եկեղեցու համար մի փորձված սպասաւոր դպիր է հարկաւոր։ Նա աւարտած պիտի լինի կամ Գէորգեան ճեմարանը, կամ թեմական որ և է դպրոց։ Եկեղեցուց ամիսը 25 րուբլի ռոճիկ, բնակարան, վառելիք, լուսաւորութիւն և ամիսը մօտ 30 րուբլի եկամուտ։ Հասցէն. Аккерманъ (Бессараб. губ.) Георгію Григорьевичу Терзи. 8—10

ՎԻԵՆՆԱ. ԲԺ. Գ. Մ. ԱՓՐԻԿԵԱՆ
Կազմում է խորհուրդներ տեղիս մասնագէտ-պրոֆէսօրների հետ Ռուսաստանից եկող հիւանդների համար։
Հասցէն Wien, Spiegelgasse, 3, IV stock. 13—50

ԵՍ, ԱՆՆԱ ՉԻԼԼԵԱԳ

անձըցի իմ արտասովոր երկար մազերս (185 սանտիմէտր երկար.), որոնք յիշեցնում են Լօրէլէի մազերը.—շնորհիւ իմ հնարած պօմադայի 14 ամսեայ գործածութեան։ Այս պօմադան ճանաչված է իբրև լաւ միջոց մազերի թափվելու դէմ. որ և մի և նոյն ժամանակ նպաստում է մազիք ունենալուն և նրա արմատները ամրանալուն։ շնորհիւ այս պօմադայի տղամարդկանց մօրուքը ստանում է երկարութիւն, նոյնպէս բնական փայլ գլխի մազերի և մօրուքի վրա (մինչև անգամ պօմադայի կարճ ժամանակվայ գործածելուց յետոյ). միաժամանակ այս պօմադան պահպանում է մազերը վաղաժամ սպիտակելուց մինչև անգամ ծերութեան հասակում։
Սրուակի գինը 3, 5 և 8ր ուբլի։
Հասանելիք գումարը ստանալուց յետոյ ամեն օր պօստով ուղարկվում են աշխարհի ամեն կողմերը հէնց ֆաբրիկայից, ուր որ ուղարկվելու են պատուէրները։
ANNA CSILLAG
WIEN 1. Graben 14.
Գլխաւոր պահեստը Թիֆլիսում, Բագւում և Բաթումում դեղավաճառային Կովկասեան Առևտրական ընկերութեան գլխաւոր պահեստներում.
18—26

Կենտրոնական Գրավաճառանոցում վաճառվում են
հետևեալ նոր գրքերը՝
Անտոնեան Աւ., Իտալիայում։ (Ուղևորի թռուցիկ տպաւորութիւններ), 29 պատկերով, Թիֆլիս, 1904 թ. գ. 1 ր. 50 կ.։
Արարատեան Աղ., Սուտ ճգնաւոր, վօդվիլ 2 արար. բ. տպ, Թիֆլ. 1904 թ. գ. 20 կ.։
Բագ.—Աղաջանեան Գր., Լեգենդաներ—Գտար, «Զէ», Վերջին լարը, Միրահարուած որդին, Մոր կաթը, Բագու, 1904 թ. գ. 5 կ.։
Դաւթեան Ար. արքեպս., Կանոնք ս. ժողովոց և Հարց եկեղեցւոյ, պր. ա., Թիֆլ. 1904, գ. 50 կ.։
Դիկմէլ Ֆելիքս, Ուղեղի նորոգումը, Թարգ. օր. Նուարդ Աղանեան, Թիֆլ. 1904 թ., գ. 5 կ.։
Եսայեան Յար., Առաջին մուրացկանութիւնը (պատկեր), Թիֆլ. 1904 թ. գ. 8 կ.։
Էսպարք Ժօրժ, Ապուշը, բ. տիպ, Թարգ. օր. Նուարդ Աղանեան, Թիֆլ. 1904 թ. գ. 5 կ.։
Թումանեան Յար., Մուսա, պատմական պօէմ, նուագ բ., Թիֆլ. 1904 թ. գ. 20 կ.։
Ժան Ժակ Ռուսօ, Էմիլ, (հայ թարգմանչի ընդարձակ առաջաբանով), գերմ. թարգմ. Իս. Յարութիւնեան, Թիֆլ. 1904 թ. գ. 50 կ.։
Լըմեսր Ժիւլ, Գթութիւն, Թարգմ. օր. Նուարդ Աղանեան, Թիֆլ. 1904 թ. գ. 5 կ.։
Խաչատրեան Խ., Եապօնիա, 1904 թ. գ. 3 կ.։
Հրատ. «Լումա» հանդէսի, Սև հացեր, բ. տիպ, Թարգ. օր. Նուարդ Աղանեան, Թիֆլ. 1904 գ. 5 կ.։
Ղազարեան Գ., Կենդանիների վարակիչ հիւանդութիւններ և եղջերաւոր անասունների ժանտախտ, Թիֆլ. 1904 թ. գ. 8 կ.։
Յարութիւնեան Իս., 1500 տարի առաջ (404—1904) Հայոց տառերի գիւտը, Թիֆլ. 1904, 20 կ.։
Սօլովեան Յովակ., Հազարաւոր գծեր, առաջին պր., Պետր. 1903 թ. գ. 15 կ.։
Ֆուլդա Լուդ., Հերոստրատ, ողբերգ. 5 գործ., Թարգ. Տ. Վ., Թիֆլ. 1904 թ. գ. 50 կ.։
Դիմել՝ Въ Тифлисъ, въ Центральную Книжную Торговлю. (չ. շ. ե.) 1—3

ԹԷՅԻ ԱՌԵՒՏՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Վ. ՎԻՍՕՑԿԻ եւ ԸՆԿ.
ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ
Մատակարարողներ տանն ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆ ՄԻԽԱՅԻԼ ՆԻԿՕԼԱՅԵՎԻՉԻ և Նորին Մեծութեան Պարսից Շահի
Հիմնական դրամագլուխ 6,000,000 րուբլի։ Տարեկան շրջանառութիւն 20000000 րուբլուց աւելի
Շնորհիւ մեր թէյերի բարձր յատկութեան, առաւելապէս իրանց ուժեղ արոմատով, լաւ համով և թունդ գոյնով, մեր ֆիրման ԵՒՐՕՊԱՅՈՒՄ բռնեց առաջնակարգ տեղերից մէկը մեր ծախած թէյի քանակութեամբ։ Մեր խանութներում, որոնք գտնվում են Մօսկվայում և Օդեսսայում՝ մեր սեփական շինութիւններում, աշխատում է 1500 մարդուց աւելի։

Մեր ֆիրմայի թէյը գտնվում է Ռուսաց Պետութեան բոլոր մագազիններում։
Մեր թէյն առնելու ժամանակ խնդրում ենք պ.պ. գնողների ուշադրութիւն դարձնել մեր առևտրական մարկայի՝ նաւի՝ ճշդութեան վրա, որ հաստատված է պետութիւնից, և պահանջել Վիսօցկու թէյը՝ նաւով։
Վ. ՎԻՍՕՑԿԻ և ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ գրասենեակը գտնվում է Մօսկվայում։
Բաժանմունքները.—Օդեսսայում, Վարշավայում, Րօստօվում Դօնի վրա, Եկատերինբուրգում, Խարկովում, Թիֆլիսում, Րիգայում, Վիլնօյում, Սիմֆէրօպօլում, Նիժէգօրոդեան և Իրբիտսկի տօնավաճառներում։
Անդրկովկասի և Անդրկասպեան երկրների համար բաժանմունքը Թիֆլիսում գտնվում է Մէյդանում, Ժէլէզնի բեադ, տէլէֆօն № 32։
Ընկերութեան հասցէն Մօսկվայում և բաժանմունքներում.—Թէյի առևտրի ընկերութիւն Վ. ՎԻՍՕՑԿԻ և Կօ.
Հեռագրների համար.—«Կ Ա Ր Ա Բ Լ Ի Կ»։
Թէյ ուղարկվում է Պարսկաստան տրանզիտով և այդ ժամանակ յետ է ստացվում մաքսը։
10—20